

STORTINGET

Innst. 284 L

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 103 L (2019–2020)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19

Til Stortinget

Sammendrag

Proposisjonens hovedinnhold

Kunnskapsdepartementet legger i proposisjonen frem forslag til midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven som følge av utbrudd av covid-19.

Den midlertidige loven viderefører i all hovedsak bestemmelsene fra midlertidig forskrift om tilpasning i lovgivningen om opplæring i mottak, introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap som følge av utbrudd av covid-19.

Videreføring av bestemmelser fastsatt i midlertidig forskrift med hjemmel i koronaloven

Det gis i proposisjonen en omtale av rettigheter og plikter etter lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven), som regulerer tre ordninger for asylsøkere og innvandrere: opplæring i mottak, introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

Det vises i proposisjonen til at i situasjonen som har oppstått, berøres mange av rettighetene og pliktene etter introduksjonsloven med forskrifter. Både kommunen og deltakerne kan av ulike grunner ha utfordringer med å oppfylle sine plikter når skoler og barnehager er

stengt og samfunnet for øvrig er preget av begrensninger og store forandringer. Samtidig er det viktig at ikke alle tiltak og all opplæring stopper opp. For deltakere i introduksjonsprogram er det viktig at introduksjonsstøtten ikke bortfaller.

Ved kongelig resolusjon 27. mars 2020 ble det vedtatt en midlertidig forskrift om tilpasning i lovgivningen om opplæring i mottak, introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap som følge av utbrudd av covid-19. Den er hjemlet i koronaloven og sikrer at deltakere i ordningene får et tilbud under utbruddet, med mindre det ikke er mulig å gi et tilbud med digitale hjelpemidler eller på andre måter. Videre sikrer den at deltakere i introduksjonsprogram beholder introduksjonsstøtten, uavhengig av fravær eller redusert tilbud.

Forslaget til den midlertidige forskriften under koronaloven ble sendt på høring 25. mars 2020 ca. kl. 14 med høringsfrist 26. mars 2020 kl. 14.30. I proposisjonens pkt. 2.2 gis det en omtale av høringsuttalelsene til forskriften. Forslaget i proposisjonen viderefører bestemmelsene fra den midlertidige forskriften med noen mindre justeringer. Departementet har derfor vurdert at det ikke er behov for ny høring.

Den opprinnelige forskriften hadde en bestemmelse om at reglene i introduksjonsloven gjaldt så langt de var mulige å oppfylle under utbruddet av covid-19. Stortinget underkjente denne bestemmelsen med hjemmel i koronaloven § 5 annet ledd.

Forskriften gjelder kommuner og deltakere i opplæring i mottak, i introduksjonsprogram og i opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven med forskrifter. Noen spesifikke forhold ved hver av ordningene reguleres, og det er egne bestemmelser for opplæring i mottak, introduksjonsprogram, introduk-

sjonsstønad og opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Se proposisjonen for en nærmere beskrivelse av bestemmelsene i den midlertidige forskriften.

Den midlertidige forskriften inneholdt i § 7 en bestemmelse om at det ikke skulle gjennomføres prøver i norsk og samfunnskunnskap så lenge opplæringsinstitusjoner og prøvesteder er stengt etter vedtak og forskrifter med hjemmel i smittevernloven. Departementet vurderte senere at det burde åpnes for gjennomføring av prøvene, forutsatt at smittevernhensyn ble ivarettatt, og bestemmelsen ble derfor opphevet ved kongelig resolusjon 29. april 2020.

Departementets vurderinger og forslag

Generelt om behovet for videreføring av den midlertidige forskriften

Det vises i proposisjonen til at det er uklart hvor lenge det er behov for særlige tiltak i samfunnet på grunn av utbrudd av covid-19. Så lenge undervisningssteder enten er stengt eller driver med begrensninger, og så lenge det er andre restriksjoner i samfunnet som påvirker arbeidslivet og andre arenaer for deltakelse, påvirkes også ordningene i introduksjonsloven. Departementet mener derfor at det kan være behov for bestemmelsene i den midlertidige forskriften i lengre tid framover, og foreslår derfor en midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19.

Det foreslås i proposisjonen at loven trer i kraft straks og oppheves 1. november 2020.

Behov for justeringer i bestemmelsene

For det første foreslås det justeringer i bestemmelsene om opplæring i mottak og opplæring i norsk og samfunnskunnskap, jf. forskriften §§ 3 og 6. Etter den midlertidige forskriften går det fram at kommunen skal tilby opplæring selv om undervisningsstedet er stengt etter vedtak og forskrifter med hjemmel i smittevernloven. Departementet foreslår at ordlyden endres slik at kommunen skal sørge for opplæring uavhengig av om undervisningsstedet er stengt eller driver med begrensninger etter enkeltvedtak eller forskrifter med hjemmel i smittevernloven som følge av utbrudd av covid-19, se lovforslaget §§ 2 og 5, begge første ledd.

Videre foreslås det justeringer i bestemmelsene om fravær. Etter den midlertidige forskriften skal alt fravær i perioden legges til programmets varighet, og det skal utbetales introduksjonsstønad uavhengig av fravær, jf. forskriften §§ 4 og 5. Når bestemmelsene skal gjelde i lengre tid, mener departementet at særreglene om fravær bør begrenses til fravær som følge av utbruddet av covid-19. Med økt normalisering av situasjonen og gradvis lemping på restriksjonene i samfunnet er departementet av den oppfatning at det ikke vil være særlig byrdefullt for deltakerne å dokumentere fravær som følge av

utbruddet. Sammenlignet med bestemmelsene i den midlertidige forskriften gjøres det justeringer i bestemmelsen om fravær fra introduksjonsprogrammet og bestemmelsen om introduksjonsstønad, se lovforslaget § 3 tredje ledd og § 4. Justeringene innebærer at fravær som er en følge av utbrudd av covid-19, skal legges til programmets varighet og kvalifisere til introduksjonsstønad, mens annet fravær legges til og kvalifiserer til introduksjonsstønad i den grad dette følger av de vanlige reglene.

I proposisjonens pkt. 4 gis det merknader til enkelte av lovbestemmelsene.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Mange av høringsinstansene mente at kommunene må kompenseres særskilt for merutgifter som følge av forslaget.

Departementet mener at en økning i kommunenes utgifter i en periode som følge av covid-19-pandemien vil kunne finansieres innenfor dagens økonomiske rammer.

Når det gjelder opplæring for asylsøkere i mottak, vil flere kunne få innvilget vedtak om opphold eller avslag og dermed være ute av målgruppen, slik at vertskommunene vil motta tilskudd for enkelte deltakere uten å måtte tilby dem deler av eller hele opplæringen.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Masud Gharahkhani, Stein Erik Lauvås, Eirik Sivertsen og Siri Gåsemyr Staalesen, fra Høyre, Norunn Tveiten Benestad, Torill Eidsheim, Olemic Thommessen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Jon Engen-Helgheim og Helge André Njåstad, fra Senterpartiet, Heidi Greni og Willfred Nordlund, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Karin Andersen, og fra Kristelig Folkeparti, Torhild Bransdal, viser til proposisjonen.

Komiteen viser til at dette er et lovforslag som viderefører bestemmelser som ble gitt i midlertidig forskrift om tilpasninger i lovgivningen om opplæring i mottak, introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap som følge av utbrudd av covid-19. Bakgrunnen er at kommunene under de rådende omstendigheter ikke fullt ut vil kunne være i stand til å oppfylle alle rettigheter og plikter som følger av introduksjonsloven.

Komiteen er enig i at det er riktig at de midlertidige bestemmelsene videreføres og gis i lovs form.

Komiteen mener det er svært viktig at kommunene strekker seg langt for å gi nyankomne innvandrere det tilbudet introduksjonsloven beskriver, dersom det

te er mulig, men legger også til grunn at det under de rådende omstendigheter må gis rom for unntak.

Komiteen merker seg at det foreslås at loven trer i kraft straks og har en varighet frem til 1. november 2020.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at forlengelse av programmene og nødvendige tilpassinger til smittevern-tiltak vil medføre ekstrautgifter, slik KS har meldt i sin høringsuttalelse. Slike merutgifter må dekkes av staten.

Flertallet viser til at det må gis rom for individuelle tilpassinger og forlengelser, ikke bare for kommunene, men også for den det gjelder, særlig når den det gjelder eller nær familie er helsemessig i risikogruppen.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for full kompensasjon til kommunene for ekstrautgifter til introduksjonsstønad og introduksjonsprogrammet i forbindelse med covid-19-situasjonen.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at regjeringen vil nedsette et utvalg sammen med KS som fortløpende skal vurdere hvilke utslag koronakrisen har for kommunene.

Disse medlemmer forventer at også ekstra utgifter i forbindelse med gjennomføringen av introduksjonsprogrammet blir vurdert i forbindelse med dette arbeidet.

Disse medlemmer viser til at fravær på grunn av at personen eller nær familie er helsemessig i risikogruppe, vil være fravær som følge av utbruddet og dermed legges til programmets varighet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding A fremmes av en samlet komité, og tilråding B fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

A.

V e d t a k t i l m i d l e r t i d i g l o v

om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19

§ 1 Formål og virkeområde

Formålet med loven er at deltakere i ordningene etter introduksjonsloven i størst mulig grad skal kunne få

et tilbud etter loven når utbrudd av covid-19 påvirker gjennomføringen.

Loven gjelder kommuner og deltakere i opplæring i mottak, introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven med forskrifter.

§ 2 Opplæring i mottak

Kommunen skal sørge for at deltakere i opplæring i norsk og opplæring i norsk kultur og norske verdier etter introduksjonsloven kapittel 4 A, får opplæring uavhengig av om undervisningsstedet er stengt eller driver med begrensninger etter enkeltvedtak eller forskrifter med hjemmel i smittevernloven som følge av utbrudd av covid-19, med mindre det ikke er mulig å tilby opplæringen via digitale hjelpemidler eller på andre måter.

Plikten til å delta i opplæring etter introduksjonsloven § 20 a opphører midlertidig dersom deltakerne ikke kan gjennomføre opplæringen som følge av utbrudd av covid-19. Resterende timer opplæring skal gjennomføres når begrensninger for undervisningsstedet etter enkeltvedtak eller forskrifter med hjemmel i smittevernloven som følge av utbrudd av covid-19 er bortfalt, forutsatt at den enkelte fortsatt er omfattet av målgruppen etter introduksjonsloven § 20 a på det tidspunktet.

§ 3 Introduksjonsprogram

Kommunen avgjør om det under utbrudd av covid-19 er hensiktsmessig å starte introduksjonsprogram for personer i målgruppen etter introduksjonsloven § 2 som ennå ikke har fått vedtak om program.

Kommunen skal sørge for at deltakere i introduksjonsprogram etter introduksjonsloven kapittel 2 får et tilbud, med mindre det ikke er mulig å gi et tilbud via digitale hjelpemidler eller på andre måter. Kommunen kan tilby introduksjonsprogram på deltid i perioden med utbrudd av covid-19.

Fravær fra introduksjonsprogrammet som følge av utbrudd av covid-19 skal legges til programmets varighet. Ved deltakelse på deltid skal differansen mellom det som tilbys, og det som tilsvarer program på fulltid legges til programmets varighet. Fravær etter dette ledet registreres i Nasjonalt introduksjonsregister under kategorien «permisjon grunnet egen sykdom».

§ 4 Introduksjonsstønad

Kommunen skal utbetale introduksjonsstønad etter introduksjonsloven kapittel 3 uavhengig av fravær som følge av utbrudd av covid-19. Kommunen kan ikke gjøre trekk i eller kreve tilbakebetalt introduksjonsstønad for perioder hvor det ikke har vært tilbudt introduksjonsprogram eller det har vært redusert tilbud som følge av utbrudd av covid-19.

§ 5 *Opplæring i norsk og samfunnskunnskap*

Kommunen skal sørge for at deltakere i opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven kapittel 4 får opplæring uavhengig av om undervisningsstedet er stengt eller driver med begrensninger etter enkeltvedtak eller forskrifter med hjemmel i smittevernloven som følge av utbrudd av covid-19, med mindre det ikke er mulig å tilby opplæringen via digitale hjelpemidler eller på andre måter. Kommunen kan avgjøre at hjemmearbeid skal regnes som gjennomførte timer opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

Fristen for rett til deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap for deltakere som ikke får et opplæringstilbud som følge av utbruddet av covid-19, for-

lenges tilsvarende den perioden det ikke er mulig å delta.

§ 6 *Ikrafttredelse og opphevelse*

Loven trer i kraft straks.

Loven oppheves 1. november 2020.

B.

Stortinget ber regjeringen sørge for full kompensasjon til kommunene for ekstraavgifter til introduksjonsstønad og introduksjonsprogrammet i forbindelse med covid-19-situasjonen.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 14. mai 2020

Karin Andersen

leder

Olemic Thommessen

ordfører